

Адам Мицкјевич (1798–1855)

ОДА МЛАДОСТИ

Без срца, без духа, то је мртвих свет;
Младости, крила ми дај!
Да изнад мртвог света узлетим
У обмана и снова рај:
Тамо где чуда ствара занос свети,
Тамо где нови узбуди ме цвет,
И нада, пуна златних слика, светли.

Нек онај ког старост на плећа положи,
Погнувши земљи избраздано чело,
Види толико света кол'ко може
Видети око скоро ослепело.

Младости! Лети у пространство
И као сунце оштрим оком
Ти прожми цело човечанство
Свуда по свету широком.

Погледај доле! Ту крију магла и мемла
Бескрај поплављен лењости мутљагом:
То је земља!
Гле како се из њених смрадних вода
Гмизавац-љускар подиг'о и хода;
Он је и морнар, и брод с бурним трагом;
И док сићушније гмизавце прогања
Он се час диже, час на дно потања:
Нит може талас уза њ, нит он уз талас и пену;
И разби се ко мехур о избочену стену;
Нико га није знао, па не зна ни да га нема;
Свуд себичности нема!

Младости! Живот сладак ти је само
Кад се од живота других не одвоји;
Небеска срца радост ће помамно
Опити, тек златна нит када их споји.

Сложно, млади пријатељи!...
Свак целом свету срећу жели!
Снажни у слози, у помами мудри,
Сложно, млади пријатељи!...
Срећан је онај што кржаве главе
Паде и жртвом поможе да људи
Преко њега уђу у градове славе.
Сложно, млади пријатељи!...
Иако пут је стрм и препун драча,
Са силом и немоћ улаз нек загради:

Силу нек сила одбије још јача,
Свладајмо немоћ још када смо млади!

Онај што главу ко дете откину
Хидри, тај задави снажне Кентауре,
Истрже жртву из паклене буре,
И по ловорике у небо се вину.

Досегни тамо где вид не достиже.
Ломи и оно што ни ум не ломи:
Младости! Крило орловско те диже,
Твоја рука може као гром да згроми.

Хеј! један смо другом руку руком стисли!
Само једном везом земљу окружимо,
У једну жижу скупимо све мисли,
Духове у једној жижи удружимо!
Земљо, покрени се из старога света!
Гонићемо те тим путем жестоко,
Док се, одбацивши тај плесниви оклоп,
Не сетиш опет својих младих лета.

Па ко што у крају хаоса и ноћи,
Где гневне стихије бес и борба жари,
Једним „Нек буде!“ силне божје моћи
Из темеља неста свет видљивих ствари;
Дунуше ветрови, потекоше воде,
Синуше звезде на небеском своду —

А у земљи људи још је тмина глуха:
Стихије страсти још се у њој боре;
Ал ватре љубави почињу да горе,
Из хаоса ће изаћи влада духа:
Младост на својим грудима је стеже,
Везом је вечном пријатељство веже.

Пуца лед саможивости и злобе,
И предрасуда светла се гасе...
Здраво да си, зоро слободе,
Са сунцем што ће да нас спасе.

[децембар 1820]

(Превели Љубомир Симовић и Марија Стојиљковић)

РОМАНТИКА

Methinks, I see... Where?
– In my mind's eyes.
S h a k e s p e a r e

Чини ми се да видим... Где?
Пред очима моје душе.

Чуј, дево млада!
– Она не слуша –
Дан је бели, усред града!
Крај тебе, јадне, ни жива душа.
Шта то хваташ око себе?
Зовеш неког? зову тебе?
– Она не слуша –

Ко мртав кип од леда
Та нетремице гледа.
Сад погледе баца дивље,
Сад сузе горке рони;
Тобож што хвата, руком узимље;
Сад плаче, сад смех њен звони.

„Ти си у ноћи? Ти си, драгане!
Мртав, ал' воли јако!
'Амо корак лагане,
Маћеха чуће, полако!

Па нека чује, више те није
Откад те земља крије!
Зар си већ умро? Језе се роје!
Зашто се бојим свога драгана?
Ах, он је! Образ твој и око твоје!
И кошуља танана!

Ти к'о марама си бео,
Хладан, како хладна рука!
Ту је стави око струка,
На уста притисни целов!

Сигурно студен у гробу кочи!
Умро си! пре два лета!
За тобом склопићу очи!
Мрска ли света!

Међ' злима зло ме прати,
Плачем, смеју се мени;
Причам, нико да схвати;
Не виде, к'о ја, сени!

Дању ми дођи... Ил' у сне моје?
Не... рука у руци лежи.
Драгане, мили, не бежи!

Још рано је, још рано је!

Мој Боже, то певац поје,
На прозор зора пада.
Стој, драги! Куд неса сада?
О, муке моје“.

С драганом мртвим тако се воли,
Спотиче се, виче, блуди;
Дирнута плачем што пун је боли
Скупља се гомила људи.

Светина виче: „Молите гласно!
Његов дух ту је, без збора.
Крај драге своје он бити мора
Док жив би, вол’о је страсно!“

И ја то чујем, вера ми јача,
Молитву молим сред плача.
„Чуј, дево млада“ – викну утоме
Ка народу човек стари:
„Верујте оку и стаклу моме
Нема ту никакве твари.

Духови то су причице празне,
У крчми народ их ређа,
Девојка бунца глупости разне,
А светина разум вређа“.

„Осећа дева – одговор мој следи –
А пук верује дубоко;
Чувство и вера мени више вреди
Нег’ мудрог стакло и око.

Истине мртве знаш, пуку незнане,
К’о свет видиш прах, сваки трептај звезда;
Чуда, истине живе су ти стране:
Имај срце и схвати срца бездан!“.

[јануар 1821]

(Превео Предраг Обућина)

АКЕРМАНСКЕ СТЕПЕ

На пучину исплових сувог океана.
У траву тону кола, ко да барка броди
Валима шумних лука, по тој цветној води,
Крај острва где бурјан корални се грана.

Већ пада мрак, а нигде пута ни кургана.
На небу тражим звезду да ми барку води.
Да л' тамо облак сину? Даница се роди?
То блиста Дњестар, плану лампа Акермана.

Стани! – Како је тихо! – Чујем: лете ждрали
Које досегле не би очи соколове,
Чујем где се на травци њише лептир мали,

Где глатке груди змије испод влати плове...
У тој тишини слух мој оштри се и кали
За глас из Литве. – Крећи! Нико ме не зове.

(Превео Мирослав Топић)